

Digitálna
koalícia

Cesta k úspešnému Slovensku

*vedenie krajiny k digitálnej
transformácii a udržateľnosti*

Cesta k úspešnému Slovensku

*vedenie krajiny k digitálnej
transformácii a udržateľnosti*

Cesta k úspešnému Slovensku 2030

vedenie krajiny k digitálnej transformácii a udržateľnosti

Slovensko má asi poslednú, neopakovateľnú šancu rozvinúť svoj potenciál, pritiahnúť potrebné investície, či dokonca sa stať lídrom v niektorých oblastiach informačných a komunikačných technológií (IKT). Modernizácia výrobných podnikov, zásadné zefektívnenie procesov a zvýšenie životnej úrovne nášho obyvateľstva - toto všetko je dosiahnuteľnejšie než sa môže na prvý pohľad zdať. Bez úsilia, vytrvalosti, spolupráce a prijímania systémových opatrení to nepôjde. V rukách preto držíte komplexné odporúčania, ako zabezpečiť udržateľnú digitálnu transformáciu, z ktorej môže benefitovať Slovensko, jeho obyvatelia, ale aj všetky podniky a organizácie.

Prvým krokom je komplexná realizácia zmeny vzdelávacieho systému na všetkých úrovniach so zadefinovaním spoločenskej objednávky, ktorá zadefinuje čo vlastne spoločnosť od systému očakáva, vyhodnotenia nákladov a výnosov z jej plnenia, a to aj vrátane ďalšieho vzdelávania dospelých. Neoddeliteľnou súčasťou zmien v spoločnosti a je digitálna transformácia, a preto je nevyhnutné, aby sa rozvoj digitálnych zručností podporoval už na prvom stupni vzdelávania, teda v základných školách. Podpora musí byť smerovaná tak, aby boli žiaci motivovaní k štúdiu STEM odborov v ďalšom období. Za kľúčové považujeme upevnenie spolupráce medzi vzdelávacími inštitúciami a zamestnávateľským sektorom. Jedine tak zabezpečíme, že absolventi slovenských stredných a vysokých škôl budú pripravení pre skutočné potreby slovenského trhu práce, a teda aj úspešní, platovo adekvátne ohodnotení, no najmä, motivovaní zostať žiť a pracovať práve na Slovensku.

Ako sa stať atraktívnejšou krajinou pre zahraničných investorov? Odpoveď je jednoduchá – kľúčové je zjednodušiť a zefektívniť procesy, odbúrať administratívnu záťaž pre inovačné projekty a systémovo podporovať aktivity, ktoré prispievajú k rozvoju domáceho IKT sektora a digitalizácii všetkých sektorov. Samozrejme, aj v tomto prípade platí, že “múdri sa učia na chybách iných”. Inšpirujme sa preto skúsenejšími krajinami, otvorme náš trh práce. Buďme otvorení zmenám a novým perspektívam. Lákajme talenty, no starajme sa hlavne aj o tie svoje.

Je našou spoločnou zodpovednosťou zabezpečiť, aby Slovensko zvládlo digitálnu transformáciu čo najlepšie. Nastal čas, aby sme od slov prešli ku konkrétnym činom a začali na Slovensku budovať pozitívne prostredie pre rozvoj inovácií a technológií. Nech nás spája cieľ posunúť našu krajinu vpred v digitálnej ére. Bude nevyhnutné implementovať množstvo politických opatrení, ktoré zabezpečia zvýšenie úrovne digitálnych zručností obyvateľov Slovenska, podporu investícií do výskumu a vývoja, posilnenie konkurencieschopnosti podnikateľského prostredia, a tiež zlepšenie prístupu k digitálnej a zelenej infraštruktúre a verejným službám. Práve z tohto dôvodu sme pre vládu SR a kompetentných pripravili strategický materiál, ktorý obsahuje kľúčové odporúčania Digitálnej koalície potrebné na rozvoj našej krajiny (nielen) v digitálnej oblasti.

System celoživotného vzdelávania

Aktuálny stav /čomu čelíme?

Nepripravujeme našich žiakov ani študentov na reálny život, neučíme ich analyticky a kriticky myslieť, riešiť konflikty, ako sa dopracovať ku správnym výsledkom, vyhodnocovaniu situácií, či lepšiemu rozhodovaniu. Musia sa naučiť aktívne učiť sa, aby zvládli zmeny, ktoré ich čakajú počas života. Musíme zohľadniť nielen výzvy digitálneho sveta, ale sústrediť sa na všeobecnú gramotnosť, budovanie charakteru, dbať na spoluprácu, kultúrny dialóg, či upevňovanie emočnej stability.

Výučba matematiky na základných a stredných školách nespĺňa kvalitatívne ani výkonnostné štandardy súčasnosti – navyše chýba povinná maturita z matematiky na gymnáziách i technických odborných školách ako driver dopytu po kvalitnej matematike. Absentuje dokonca aj základné meranie kvality pri nástupe na vysokoškolský stupeň štúdia, čo už i len v podobe vstupných prijímacích testov. Nevyužívame možnosti, ktoré nám digitálne technológie prinášajú, predovšetkým umelá inteligencia, ktorá sa musí stať nevyhnutnou súčasťou vzdelávania.

Bojujeme s akútnym nedostatkom IKT špecialistov na stredoškolskej úrovni vzdelania, a pritom nemáme informatické gymnáziá – nadstavbové štúdium v tejto oblasti v súčasnosti poskytujú iba dve stredné odborné školy v rámci celého Slovenska. Obdobný problém je aj vo vysokom školstve - v súčasnosti absentuje ponuka systémového vzdelávania informatikov bakalárov, ktorí sú takmer okamžite uplatniteľní v praxi.

Slovensko má dlhodobý problém aj s nedostatkom kvalifikovaných IT špecialistov a študentov študijných odborov v oblasti vedy, technológií, inžinierstva a matematiky (STEM) – motivácia mladých pre štúdium odborov so zameraním na matematiku je nízka. Slovenské univerzity však v súčasnosti nie sú schopné flexibilne reagovať na zmeny na trhu práce, rastúci dopyt po informatikoch a deficit po kvalifikovaných absolventov sa paradoxne každoročne prehľbuje minimálne o tisíc. Vysoké školy, či dokonca štát samotný si nedokáže poradiť ani s prichádzajúcimi študentmi zo zahraničia.

Zásadným problémom je aj nedostatok zručností slovenského obyvateľstva pre potreby digitálnej ekonomiky – účasť ľudí vo veku od 25 do 64 rokov na vzdelávaní v našej krajine je jedna z najnižších v rámci Európskej únie.

Ucelený systém vzdelávania dospelých v našej krajine stále absentuje a prakticky všetko vzdelávanie dospelých zabezpečujú len súkromné firmy. Slovensko je podľa indikátora pokrytia celoživotného vzdelávania OECD z hľadiska jeho rozvoja na šiestom najhoršom mieste spomedzi krajín Európskej únie a výrazne zaostáva za zvyškom krajín OECD. Spoliehame sa na silnú podporu vlády pre Alianciu sektorových rád SR, ktorá má byť koordinátorom ďalšieho vzdelávania dospelých na Slovensku.

Aké zmeny je potrebné realizovať?

– Pripraviť a zaviesť opatrenia na zvýšenie záujmu o štúdium učiteľstva, skvalitniť vzdelávanie súčasných a budúcich učiteľov vrátane zavedenia motivačného štipendia pre budúcich učiteľov matematiky, informatiky, fyziky a vybraných jazykov.

– Zvýšiť kvalitu výučby matematiky, informatiky, ako aj ostatných prírodovedných disciplín.

– Obnoviť povinnú maturitnú skúšku z matematiky a aspoň z jedného ďalšieho prírodovedného predmetu na gymnáziách a technických stredných odborných školách.

– Rozvíjať kvalitu výučby STEM predmetov na základných a stredných školách.

– Rozvíjať IKT študijné a hybridné študijné odbory a programy s podielom IKT.

– Reformovať sieť stredných škôl a inovovať obsah stredoškolských učebných a študijných odborov.

– Vybudovať komplexný a objektívny systém hodnotenia kvality škôl a školských zariadení na všetkých úrovniach, ktorý bude zahŕňať nielen kvantitatívne, ale aj kvalitatívne ukazovatele s cieľom priebežne monitorovať, analyzovať, vyhodnocovať a zverejňovať porovnania výsledkov hodnotenia kvality jednotlivých typov škôl a školských zariadení.

– Zosúladiť štruktúru terciárneho vzdelávania so štandardom krajín OECD.

– Napomôcť k vybudovaniu funkčného systému vzdelávania dospelých.

– Uviesť do praxe Zákon o celoživotnom vzdelávaní, ako základnú právnu normu pre uskutočňovanie širokospektrálneho vzdelávania pre všetkých občanov.

– Nevyhnutnosť prijať opatrenia na národnej úrovni, ktoré pomôžu vzdelávať občanov v oblasti finančnej gramotnosti

– Zaviesť systematické, kontinuálne a profesionálne prognózovanie potrieb trhu práce a zručností, hodnotenie uplatniteľnosti absolventov stredných a vysokých škôl v praxi, previazať ho s financovaním jednotlivých škôl.

– Nastaviť motivačné podmienky a umožniť profesionálom z praxe vyučovať na školách bez administratívnych obmedzení.

– Efektívne a udržateľne spravovať digitálne technológie a ich dostupnosť na školách.

– Vybudovať a racionálne prevádzkovať otvorené a technologické laboratória určené pre vzdelávacie, výskumné a inovačné aktivity na školách za účasti zamestnávateľov v regiónoch.

– Zabezpečiť kvalitné kariérové poradenstvo pre žiakov základných škôl a študentov vysokých škôl v záujme efektívneho zosúladovania ponuky a dopytu na trhu práce.

Kľúčové priority Digitálnej koalície v tejto oblasti

– Napomôcť ustanoveniu systému predvídania, nadobúdania a rozvoja digitálnych zručností v kontexte naplňovania cieľov digitálnej ekonomiky v podmienkach SR.

– Zvýšiť úroveň digitálnych zručností slovenského obyvateľstva vo všetkých vekových skupinách, zvýšiť podiel obyvateľstva zapojeného do digitálnej ekonomiky prostredníctvom realizácie aktivít zameraných na vzdelávanie.

– Napomôcť k budovaniu kvalitného a dostupného systému vzdelávania dospelých na Slovensku.

– Zabezpečiť dostatočný počet kvalifikovaných pracovníkov pre oblasť IKT.

– Na základe úspešne ukončených národných projektov Digitálny žiak, Ukrajinský žiak, Zlepšovanie digitálnych zručností seniorov a znevýhodnených skupín vo verejnej správe (Digitálny klub): identifikovať možnosti kontinuálneho pokračovania efektívnych aktivít zameraných na zlepšovanie digitálnych zručností ohrozených skupín slovenského obyvateľstva.

– Zabezpečiť udržateľnosť medzinárodného projektu IT Fitness Test a jeho rozšírenie do ďalších krajín.

Trh práce a digitálna transformácia podnikov

Aktuálny stav /čomu čelíme?

Nedostatočné investície do rozvoja vzdelávania dospelých s cieľom zlepšiť digitálne zručnosti v globalizovanom a digitalizovanom hospodárstve sa negatívne prejavujú aj na trhu práce. Naša krajina dlhodobo nedokáže pružne reagovať na narastajúcu úroveň automatizácie a digitalizácie, a to aj napriek tomu, že Slovensko, ako priemyselná krajina, patrí, z hľadiska digitálnej transformácie, k najohrozenejším krajinám v rámci OECD.

Zásadným problémom našej krajiny je nedostatočná informovanosť o priebehu digitálnej transformácie, ktorá významne ovplyvňuje nielen podnikateľské prostredie ako celok, ale aj konkurencieschopnosť jednotlivých podnikov na Slovensku. Je nevyhnutné zabezpečiť podnikom prístup k relevantným a komplexným informáciám z oblasti digitalizácie v reálnom čase. Tie im umožnia pochopiť, aký vplyv budú mať tieto procesy na ich budúcnosť a ich zamestnancov. Osvedčené príklady dobrej praxe im zároveň môžu pomôcť naplno využiť príležitosti a efektívne zvládnuť nástrahy, ktoré so sebou tieto zmeny prinášajú.

Financovanie verejného výskumu a inovácií na Slovensku dlhodobo nedostatočne prispieva k hospodárskemu rastu založenému na vedomostiach a inováciách, čím sa zásadne znižuje potenciál na realizáciu komplexnej a efektívnej digitálnej transformácie.

Absentuje motivácia zahraničných investorov pre vstup na Slovensko. V súčasnosti neexistujú stimuly pre investorov so záujmom o Bratislavu, ktorí prichádzajú s kvalifikovanými odborníkmi, cenným know-how a skúsenosťami z praxe. Na rozdiel od iných krajín (napríklad Poľska) Slovensko nijakým spôsobom nepodporuje relokáciu IT firiem.

Aké zmeny je potrebné realizovať?

— Rozvíjať digitálnu ekonomiku a spoločnosť, v ktorej majú podniky vytvorené priaznivé podmienky na rozvoj inovácií a vytváranie dlhodobo udržateľných pracovných miest obsadzovaných rekvifikovanou pracovnou silou s pokročilými digitálnymi zručnosťami.

— Reštrukturalizovať úrady práce, sociálnych vecí a rodiny na moderné centrá regionálneho poradenstva a celoživotného vzdelávania v kontexte digitálnej transformácie a Priemyslu 5.0 s cieľom poskytnúť podporu pre regionálny rozvoj ľudského kapitálu.

— Rozšíriť aktívne vzdelávacie programy zamerané na zvýšenie zamestnateľnosti občanov na trhu práce, aktívna podpora opatrení na rekvifikáciu nízkokvalifikovaných pracovníkov v zmysle prognóz vývoja na trhu práce a prognóz potrebných zručností podľa sektorov národného hospodárstva.

— Podporovať implementáciu a akvizíciu digitálnych spôsobilostí s cieľom zmierniť geografickú digitálnu priepasť, a tiež zabezpečiť prístup k digitálnym technológiám a dátam.

— Zabezpečiť, aby sa digitálne infraštruktúry a technológie, vrátane ich dodávateľských reťazcov, stali udržateľnejšími, odolnejšími a efektívnejšie využívali zdroje energií, s cieľom minimalizovať ich negatívny environmentálny a sociálny vplyv, a prispieť tak k udržateľnému obehovému a klimaticky neutrálnemu hospodárstvu.

— Posilňovať inovačný potenciál malých a stredných podnikov s cieľom podporiť ich schopnosť implementovať technológie v praxi prostredníctvom prenosu know-how, podporou technologických inkubátorov, sandboxov a dostupnosťou rizikového kapitálu.

— Výrazne zvýšiť alokáciu na projekty digitálnej transformácie podnikov v Programe Slovensko, a to minimálne na úroveň dvojnásobku predchádzajúceho programového obdobia.

— Administratívne zjednodušiť možnosť čerpania digitalizačných a inovačných voucherov a projektov na úroveň porovnateľnú s ostatnými krajinami Európskej únie.

— Garantovať podiel verejných výdavkov z celkového Hrubého domáceho produktu (HDP) štátu na podporu vedy a výskumu minimálne v objeme 1,2% HDP.

— Pri zavádzaní nových regulácií prihliadať na digitálnu dobu a prijímať také opatrenia, ktoré podporia férovú hospodársku súťaž a inovatívne biznis modely.

— Úspešný digitálny finančný ekosystém je nevyhnutnosťou, ak chceme inkluzívnejšie a prosperujúce Slovensko. Aby sme sa k tomu dostali, Slovensko potrebuje komplexný akčný plán na plné využitie potenciálu digitálnych technológií vo finančnom svete, ktorý zahŕňa využívanie údajov, podporu finančného vzdelávania a posunutie tokenizácie na vyššiu úroveň

Kľúčové priority Digitálnej koalície v tejto oblasti

— Aktívna participácia v Aliancii sektorových rád a využívanie jej potenciálu v oblasti nastavovania priorít predvídania, nadobúdania a rozvoja digitálnych zručností v kontexte napĺňania cieľov digitálnej ekonomiky v jednotlivých sektoroch a v podmienkach SR.

— Spolupráca so zamestnávateľmi a štátom pri formovaní digitálnych politik.

— Zvyšovanie konkurencieschopnosti domácich podnikov na globálnom trhu a s tým súvisiace zvyšovanie životnej úrovne obyvateľstva na Slovensku.

— Realizácia projektov zameraných na nadobúdanie a rozvoj digitálnych a zelených zručností, príprava špecialistov na dvojitú transformáciu.

— Aktívne šírenie povedomia o potrebe implementácie digitálnej a zelenej transformácie medzi vrcholovými manažermi podnikov.

— Medzinárodná spolupráca a aktívna účasť v pracovných skupinách v DigitalEurope, CEE Digital Coalition, pozitívna reprezentácia Slovenska v zahraničí.

Aktuálny stav /čomu čelíme?

Hospodársky rast Slovenska v praxi limituje aj obmedzený počet absolventov v oblasti vedy, technológií, inžinierstva a matematiky. Ten spôsobuje akútny nedostatok tisícov pracovníkov s potrebnými zručnosťami a schopnosťami na mnohých vysokokvalifikovaných a stredne kvalifikovaných pracovných miestach.

Aj napriek nepriaznivej situácii je dnes zamestnávanie kvalifikovaných pracovníkov zo zahraničia na Slovensku problematické a vyžaduje si značné úsilie v podobe administratívnej náročnosti a zvýšených nákladov pre podniky.

Riešením by mohol byť komplexný rozvoj politiky talentov a aktívne lákanie kvalifikovaných pracovníkov zo zahraničia pre potreby slovenského trhu práce. Slovensko, ako jediná z krajín Vyšehradskej štvorky, nemá žiadne tzv. "lovecké jednotky", ktoré by sa v zahraničí v konkrétnych krajinách záujmu SR ako Ukrajina, Moldavsko, Uzbekistan, Kazachstan, Vietnam a ďalších sústredili práve na vyhľadávanie a získavanie kvalifikovaných osôb so skúsenosťami a cenným know-how.

Aké zmeny je potrebné realizovať?

— Spracovať komplexnú Stratégiu rozvoja ľudských zdrojov v nových demografických, technologických a environmentálnych podmienkach do roku 2030 s výhľadom do roku 2050 (vrátane stratégie zlepšovania kvalifikačnej bilancie na domacom trhu práce prostredníctvom získavania a zamestnávania cudzincov).

— Analyticky vyhodnocovať odchody študentov, absolventov stredných a vysokých škôl a pracujúcich do zahraničia, budovať znalostnú databázu informácií o cieľovej destinácii a ďalších dostupných údajoch, ktoré sú nevyhnutné na motivovanie Slovákov žijúcich a pracujúcich v cudzine pre návrat na Slovensko.

— Nájsť systémové riešenie na otvorenie pracovného trhu a zabezpečenie kvalifikovanej pracovnej sily z tretích krajín.

— Rozvinúť a uviesť do praxe Stratégiu rozvoja talentu na Slovensku, a tiež podporiť vznik a fungovanie Centier na získavanie talentu v krajinách záujmu Slovenska s cieľom privádzať kvalifikovaných odborníkov a talentovaných jednotlivcov na slovenský trh práce.

— Vytvoriť efektívny model duálneho vzdelávania, ktorý bude zohľadňovať súčasné potreby trhu práce, podporiť rozvoj excelentných stredísk pre odborné vzdelávanie a prípravu, a vytvoriť vzdelávacie centrá pre kľúčové odvetvia hospodárstva.

— Zabezpečiť rekvalifikáciu ťažšie uplatniteľných mladých ľudí na jednoduchšie IKT pozície.

Kľúčové priority Digitálnej koalície v tejto oblasti

— Získavanie zahraničných talentov pre slovenský IKT sektor prostredníctvom aktívnej akvizície v zahraničí, spoločných študijných programov a ďalších aktivít.

— Využiť potenciál Sektorovej rady pre informačné technológie a telekomunikácie na nastavenie prioritných oblastí Aliancie sektorových rád v oblasti predikcie sektorových potrieb IKT špecialistov.

— Aktívna spolupráca s informatickými strednými odbornými školami pri príprave nových študijných odborov a tiež s vysokými školami pri príprave inovatívnych a multiodborových študijných programov v úzkej spolupráci so zamestnávateľmi.

— Prepájanie členov Digitálnej koalície a podpora aktivít zameraných na zvýšenie dostupnosti a uplatnenia špecialistov v IKT odbore.

— Posilnenie vzťahov a vybudovanie širšej siete digitálnych partnerov na Slovensku a v zahraničí a podpora koordinátorov naprieč rozličnou expertízou.

Ľudské zdroje a lákanie IT talentov

Digitálna koalícia – Národná koalícia pre digitálne zručnosti a povolania Slovenskej republiky je iniciatíva s národnou pôsobnosťou založená na podnet Európskej komisie v rámci politiky Digital Skills and Jobs Coalition. Jej poslaním je rozvoj digitálnych zručností na Slovensku. Organizácia vznikla v roku 2017 na podnet Úradu podpredsedu vlády Slovenskej republiky pre investície a informatizáciu a IT Asociácie Slovenska.

Digitálna koalícia v súčasnosti združuje už viac ako sto členov – kľúčových stakeholderov v oblasti vzdelávania a IKT na Slovensku. Členovia vstupujú do Digitálnej koalície dobrovoľne a bezplatne formou prístúpenia k Memorandu členov Digitálnej koalície súčasne s prijatím hodnotných záväzkov na zvládnutie dopadov digitálnej transformácie na ľudské zdroje a spoločnosť a aktivitami a odbornými príspevkami podporujúcimi zvyšovanie digitálnych zručností.

Kontakt

Digitálna koalícia
Nivy Tower
Mlynské nivy 5
821 09 Bratislava

Kancelária

+421 915 359 718
office@digitalnakoalicia.sk